

STRATEGIA ROZWOJU GMINY STĄPORKÓW NA LATA 2016-2027

Projekt 2.0

Stąporków, październik 2021 r.

Spis treści

Wstęp	3
1. Metodologia prac	4
2. Sytuacja społeczno-gospodarcza	6
2.1. Wnioski z diagnozy społeczno-gospodarczej.....	6
2.2. Wnioski z warsztatów i badań z udziałem mieszkańców	9
3. Podstawy wyznaczenia kierunków rozwoju	11
3.1. Struktura funkcjonalno-przestrzenna.....	11
3.2. Analiza SWOT	17
4. Kierunki rozwoju Gminy Stąporków	21
4.1. Wizja i misja.....	24
4.2. Cele i zadania.....	28
5. Zgodność celów z aktualnymi dokumentami strategicznymi obejmującymi Gminę Stąporków ..	38
6. Wdrażanie i finansowanie	41
7. Monitoring i ewaluacja.....	42
8. Ocena wpływu na środowisko.....	44
Podsumowanie	45
Spis rysunków	45
Spis tabel	45
Bibliografia.....	46

Wstęp

Planowanie strategiczne w odniesieniu do jednostek samorządu terytorialnego, to jeden z etapów rozwoju jednostki terytorialnej. Dzięki planowaniu, opartemu na podstawie zdiagnozowanych problemów i potrzeb wytycza się cele i kierunki działań, które przyczynią się do poprawy sytuacji społeczno-gospodarczej mieszkańców, wzrostu jakości życia i polepszenia warunków funkcjonalno-przestrzennych.

Podstawą planowania strategicznego jest diagnoza społeczno-gospodarcza i weryfikacja potrzeb mieszkańców. Analiza danych zastanych w oparciu o ogólnodostępne statystyki – głównie dane Banku Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, wewnętrzne raporty Urzędu Miejskiego w Stąporkowie i raporty jednostek podległych, a także informacje publikowane na portalach Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska, Lasów Państwowych, Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii, Centralnej Komisji Egzaminacyjnej, Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej i innych, pozwala na wyznaczenie obszarów wymagających wsparcia oraz obszarów, na których wsparcie to należy opierać. Weryfikacja danych wraz z poznaniem opinii mieszkańców poprzez realizację spotkań, badań ankietowych i nabór fiszek projektowych umożliwi wyznaczenie głównych kierunków rozwoju.

Udział społeczności lokalnej w budowaniu strategii daje gwarancję wypracowania dokumentu, który w kolejnych etapach rozwoju przyjmie postać narzędzia, które będzie stanowiło podstawę procesu i zachodzących w jego wyniku pozytywnych zmian.

Niniejszy dokument jest jednocześnie fundamentem dla nowych założeń, jak również podsumowaniem i perspektywą dla działań już rozpoczętych. Uporządkowanie celów wyznaczonych w poprzednim dokumencie – Strategii Rozwoju Gminy Stąporków na lata 2016-2023 oraz wyznaczenie nowych, opartych na nowo zdiagnozowanych potrzebach, przyniesie efekt synergii. Założone cele, wyznaczone dla nich kierunki działań i zadania, a w efekcie końcowym wypracowane rezultaty, spowodują poprawę sytuacji społeczno-gospodarczej w obszarach, w których jest ona potrzebna, zmianę warunków funkcjonalno-przestrzennych, a w efekcie końcowym pozytywnie wpłyną na jakość życia mieszkańców.

Dodatkowo dokument ten może stanowić podstawę w aplikowaniu o zewnętrzne środki finansowe na realizację zadań, które wpisywać się będą w przyjęte założenia i realizować będą wyznaczone cele.

1. Metodologia prac

Strategia Rozwoju Gminy Stąporków na lata 2016-2027 to opracowanie mające charakter partycypacyjny. Dokument, który powstał jest efektem współpracy środowisk – sektora publicznego, gospodarczego, społecznego i mieszkańców. Przedstawicielami sektora publicznego były lokalne władze oraz pracownicy Urzędu Miejskiego w Stąporkowie, sektora gospodarczego lokalni przedsiębiorcy, natomiast społecznego osoby zaangażowane w działalność społeczną poprzez aktywność w fundacjach i stowarzyszeniach oraz mieszkańcy. W ramach prac nad dokumentem powstały *Diagnoza społeczno-gospodarcza na potrzeby opracowania Strategii Rozwoju Gminy Stąporków na lata 2016-2027* (Załącznik nr 1) oraz *Raport z przeprowadzonych badań społecznych na potrzeby opracowania Strategii Rozwoju Gminy Stąporków na lata 2016-2027* (Załącznik nr 2).

Opracowanie *Diagnozy społeczno-gospodarczej na potrzeby opracowania Strategii Rozwoju Gminy Stąporków na lata 2016-2027*, miało na celu wypracowanie ogólnej oceny sytuacji Gminy Stąporków. W dokumencie badano obszary:

- przestrzeń i środowisko,
- ludność,
- gospodarka i rolnictwo,
- bezpieczeństwo publiczne i socjalne,
- społeczeństwo oparte na wiedzy,
- kultura, sport i turystyka,
- system zarządzania gminą.

Dane przedstawione w dokumencie oparto o ogólnodostępne informacje pochodzące m.in. z Głównego Urzędu Statystycznego, stron internetowych organów państwowych, raportów jednostek organizacyjnych gminy – Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Zakładu Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej, Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej czy Miejsko-Gminnego Ośrodka Kultury i Sportu w Stąporkowie. Analizie poddano głównie dane z lat 2015-2019, oraz przedstawiono wyniki Gminy Stąporków na tle wyższych jednostek administracyjnych – Polski, województwa świętokrzyskiego i powiatu koneckiego, a także porównano z podobnymi, sąsiednimi jednostkami samorządowymi – Gminą Przysucha, Gminą Chlewiska, Gminą Mniów, Gminą Zagnańsk, Gminą Końskie, Gminą Smyków oraz Gminą Bliżyn. Pozyskane informacje stanowiły fundament do partycypacyjnego udziału mieszkańców w budowaniu Strategii.

Raport z przeprowadzonych badań społecznych na potrzeby opracowania Strategii Rozwoju Gminy Stąporków na lata 2016-2027, to z kolei podsumowanie opinii mieszkańców, w oparciu o dane zebrane poprzez:

- przeprowadzenie ankiety online, udostępnionej na stronie internetowej gminy staporkow.pl oraz na bip.staporkow.pl, w której mieszkańcy oceniali różne obszary działalności gminy i wskazywali kierunki rozwoju,
- organizację spotkania warsztatowego, w siedzibie UM, na którym mieszkańcy wskazywali mocne i słabe strony gminy oraz cele jakie powinna realizować Strategia,
- udostępnienie lokalnym przedsiębiorcom fiszek projektowych, na których przedstawiali swoje pomysły na projekty, które powinny znaleźć odzwierciedlenie w dokumencie.

Podsumowując, prace nad dokumentem można podzielić na 4 etapy:

1. Opracowanie diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej.
2. Przeprowadzenie badań społecznych.
3. Opracowanie dokumentu.
4. Konsultacje społeczne *Strategii Rozwoju Gminy Stąporków na lata 2016-2027*.

We wszystkich etapach prac uwzględniono stanowisko mieszkańców, którzy stanowią główną podstawę rozwoju gminy. To w oparciu o opinie i zaangażowanie lokalnej społeczności można wypracować dokument, który będzie jednocześnie podstawą i aktywnym narzędziem, wykorzystanym do podnoszenia jakości usług społecznych, poprawy warunków gospodarczych i progresu w zakresie jakości życia.

Należy dodatkowo zwrócić uwagę na fakt, iż dokument ten nie ma charakteru stałego – jest drogowskazem, który można dopasowywać i modyfikować w zależności od pojawiających się okoliczności. Każda kolejna wersja Strategii świadczyć będzie o jej elastyczności w zakresie dostosowania do potrzeb lokalnego rozwoju.

2. Sytuacja społeczno-gospodarcza

Sytuację społeczno-gospodarczą Gminy Stąporków opracowano na podstawie *Diagnozy społeczno-gospodarczej na potrzeby opracowania Strategii Rozwoju Gminy Stąporków na lata 2016-2027* oraz przeprowadzonych badań społecznych.

W niniejszym dokumencie przedstawiono wyłącznie wnioski z *Diagnozy społeczno-gospodarczej na potrzeby opracowania Strategii Rozwoju Gminy Stąporków na lata 2016-2027* (Załącznik nr 1) oraz *Raportu z przeprowadzonych badań społecznych na potrzeby opracowania Strategii Rozwoju Gminy Stąporków na lata 2016-2027* (Załącznik nr 2). Dokumenty stanowią integralne części *Strategii Rozwoju Gminy Stąporków na lata 2016-2027*.

Ponadto brano również po uwagę obowiązujące dokumenty planistyczne gminy, tj. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Stąporków oraz obowiązujące Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego.

2.1. Wnioski z diagnozy społeczno-gospodarczej

Gmina Stąporków w porównaniu z jednostkami administracyjnymi wyższego rzędu – powiatem, województwem i krajem w badanych obszarach, w latach 2015-2019 plasowała się na różnych pozycjach, natomiast w porównaniu z jednostkami sąsiednimi głównie mieściła się w wartościach przeciętnych. Na podstawie wyników badanych obszarów, można określić jakie elementy działalności stanowią silną podstawę oraz jakie wymagają interwencji ze strony władz.

Położenie gminy w centralnej części kraju, a tym samym bliskość aglomeracji miejskich takich jak Warszawa, Łódź, Częstochowa, Lublin i Rzeszów oraz liczne walory przyrodnicze sprzyjają rozwojowi turystyki krajowej. Wysoka lesistość obszaru, liczne formy ochrony przyrody oraz właściwości uzdrowiskowe miejscowości Czarniecka Góra stanowią silną podstawę do rozbudowywania oferty turystycznej skierowanej do mieszkańców całego kraju oraz turystów zagranicznych. Postępujące procesy starzenia się społeczeństwa oraz wzrastająca świadomość w zakresie czynników prozdrowotnych sprzyjać będą rozwojowi turystyki uzdrowiskowej i senioralnej.

Wzrostowi udziału turystyki w działalności gminy i mieszkańców sprzyjają liczne szlaki piesze, rowerowe, ścieżka przyrodniczo-leśnicza „Skałki Piekło”, trasa „Piekielny Szlak” oraz rezerваты przyrody z licznymi atrakcjami przyrodniczymi.

Wysoka lesistość obszaru niesie za sobą niski udział gruntów rolnych. Dodatkowo brak gleb wysokich klas bonitacyjnych nie sprzyja rozwojowi rolnictwa.

Na podstawie przeprowadzonych analiz różnego typu w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Stąporków, przewiduje się następujące główne zmiany w strukturze przestrzennej gminy, przeznaczeniu terenów oraz wartościowych wskaźników urbanistycznych i ogólnych standardów życia:

- rozbudowę systemów infrastruktury, nie tylko związanych ze strefą działalności gospodarczej, ale także z zaspokajaniem potrzeb komunikacyjnych, komunalnych, istniejącej zabudowy i terenów wyznaczonych dla realizacji nowej zabudowy mieszkaniowej i usługowej,
- uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej, poprawę czystości wód powierzchniowych, rozbudowę kanalizacji sanitarnej i deszczowej,
- uporządkowanie nowej zabudowy mieszkaniowej, wprowadzenie zasad ładu przestrzennego i zagospodarowania terenu.

W zakresie strefy gospodarczej, w latach 2015-2019 optymistycznie przedstawiała się sytuacja gospodarcza w zakresie liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON. W omawianym czasie liczba ta stale rosła, co oznacza warunki sprzyjające przedsiębiorczości. Podobnie przedstawiały się liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą oraz podmiotów nowo rejestrowanych w rejestrze REGON. Liczba przedsiębiorstw wyrejestrowywanych w analizowanych latach ulegała wahaniom, z niskim wynikiem w roku 2019.

Za rozwijającą się przedsiębiorczością zauważyć można pozytywne trendy w zakresie liczby osób zarejestrowanych jako bezrobotne – w latach 2015-2019 liczba ta malała, a wyniki w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców nie odbiegały od wskaźników dla gmin sąsiednich.

Przedsiębiorstwa działające na obszarze gminy to głównie mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników, prowadzone w branżach handel hurtowy i detaliczny, budownictwo oraz przetwórstwo przemysłowe.

W zakresie bezpieczeństwa publicznego na obszarze Gminy Stąporków działają standardowe służby bezpieczeństwa. Zakres ich działania regulują występujące zdarzenia i aktualne potrzeby mieszkańców.

Dane GUS wskazują, iż w latach 2015-2019 w Gminie Stąporków zmniejszała się liczba osób korzystających z pomocy społecznej. W tym zakresie, w 2019 r., w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców gmina osiągała korzystniejszy wskaźnik niż województwo świętokrzyskie i powiat konecki. Podobnie w przypadku liczby dzieci, na które rodzice otrzymywali zasiłek rodzinny. W zakresie realizacji zadań pomocy społecznej na obszarze Gminy Stąporków działa Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (MGOPS). Z raportu opracowanego przez jednostkę wynika, iż w latach 2018-2020, na obszarze gminy zmniejszała się liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa, bezrobocia,

długotrwałych lub ciężkich chorób, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych.

Problemem gminy jest ubytek ludności na skutek ujemnego przyrostu naturalnego oraz ujemnego salda migracji na pobyt stały. Jest to jednak trend podobny do sytuacji w gminach sąsiednich. Optymistycznie nie wglądają również prognozy ludności do roku 2040 dla powiatu koneckiego i województwa świętokrzyskiego. W planowaniu strategicznym rozwoju gminy konieczne jest zaplanowanie działań warunkujących pozostawanie ludności na miejscu.

Analiza ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem wskazuje na malejącą liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym oraz rosnącą liczbę osób w wieku poprodukcyjnym. Sytuacja ta jest jednak trendem ogólnokrajowym, a zadania z zakresu poprawy sytuacji demograficznej w kraju sięgają poza możliwość władz lokalnych.

Na obszarze Gminy Stąporków w 2019 r., w porównaniu z latami poprzednimi wzrósł odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym wśród dzieci w wieku 3-5 lat. Wzrost odnotowano także w zakresie liczby uczniów szkół podstawowych. Jest to pozytywny trend, który może świadczyć o poprawie sytuacji liczby osób w wieku produkcyjnym w przyszłości.

W ramach *Diagnozy społeczno-gospodarczej na potrzeby opracowania Strategii Rozwoju Gminy Stąporków na lata 2016-2027* badano również aktywność społeczną mieszkańców, na podstawie liczby zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. W latach 2015-2019, z wyjątkiem w roku 2018, wzrastała liczba działalności społecznych. W porównaniu z gminami sąsiednimi Gmina Stąporków charakteryzowała się wysokim wskaźnikiem zaangażowania mieszkańców. Na podstawie wykazu podmiotów zarejestrowanych jako stowarzyszenia i fundacje widać duże zróżnicowanie w zakresie dziedziny działalności, co świadczy o wysokim poziomie świadomości mieszkańców o wadze ich zaangażowania we wspólne dobro. Mieszkańcy Gminy Stąporków angażują się zarówno w działalność edukacyjną jak i związaną z krzewieniem kultury ludowej, zachowania dziedzictwa kulturowego czy aktywizację osób niepełnosprawnych i starszych. Kolejne pokolenia mogą zatem czerpać pozytywne wzorce zarówno z wiedzy, którą stowarzyszenia i fundacje przekazują, jak również z postaw swoich rodziców zaangażowanych w oddolną działalność społeczną.

Dużą rolę w rozwoju zainteresowań mieszkańców odgrywa Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury i Sportu (MGOKiS), w którego strukturach działa także Biblioteka Publiczna w Stąporkowie, z oddziałem filii bibliotecznej w Czarnej. Wielość i różnorodność zajęć organizowanych przez jednostkę oraz udział

zespołów funkcjonujących przy MGOKiS w konkursach świadczą o ważnej roli jaką ośrodek odgrywa dla mieszkańców.

W ramach analizy systemu zarządzania gminą zweryfikowano inwestycje zrealizowane na obszarze w latach 2014-2020 (zgodnie z perspektywą finansową Unii Europejskiej). W tym okresie czasu zrealizowano inwestycje na łączną kwotę ponad 32 mln. zł, w tym w ramach dofinansowań z różnych źródeł pozyskano prawie 20 mln. zł.

Zweryfikowano również stan realizacji Strategii Rozwoju Gminy Stąporków na lata 2016-2023. Z analizy wynika, iż w każdym z trzech wyznaczonych obszarów interwencji – Infrastruktura, Gospodarka i Społeczeństwo realizowano zadania służące osiągnięciu celów strategicznych:

- Rozwój infrastruktury technicznej,
- Rozwój turystyki w gminie Stąporków,
- Wzrost atrakcyjności gminy dla lokalizacji inwestycji oraz wspieranie rozwoju przedsiębiorczości jej mieszkańców,
- Podniesienie jakości życia mieszkańców gminy prowadzące do zmiany kierunku migracji.

Niniejsza *Strategia Rozwoju Gminy Stąporków na lata 2016-2027* stanowi aktualizację poprzedniego dokumentu, a cele w niej wyznaczone służyć będą osiągnięciu założeń poprzedniego opracowania.

2.2. Wnioski z warsztatów i badań z udziałem mieszkańców

Z *Raportu z przeprowadzonych badań społecznych na potrzeby opracowania Strategii Rozwoju Gminy Stąporków na lata 2016-2027* wynika, iż większość mieszkańców zgadza się co do kierunków rozwoju obszaru. Mieszkańcy zarówno w badaniu ankietowym, jak i podczas warsztatów określili:

- jako mocne strony – stan środowiska naturalnego, walory turystyczno-krajobrazowe, wysoką lesistość obszaru, warunki do aktywnego wypoczynku;
- jako słabe strony – sytuację na rynku pracy, kwestie związane z infrastrukturą drogową i bezpieczeństwem;
- jako szanse – rozwój turystyki krajowej i napływ turystów spoza granic kraju, finansowanie zewnętrzne, w tym dotacje z UE;
- jako zagrożenia – niską świadomość mieszkańców dotyczącą nieprzestrzegania zasad dotyczących ochrony środowiska w zakresie prawidłowej gospodarki ściekowej oraz gospodarowania odpadami.

Głównym problemem obszaru, jaki wskazują mieszkańcy jest sytuacja na rynku pracy. Niepewna sytuacja gospodarcza, niestabilne warunki zatrudnienia i niewystarczająca liczba

przedsiębiorstw generujących zatrudnienie powodują, iż młodzi ludzie, mający utrudniony start w dorosłość decydują się na migracje. Ten stan z kolei pogłębia problem i wzmacnia proces postępu starzejącego się społeczeństwa.

Rozwój gminy mieszkańcy „widzą” w rozwoju turystyki i idącym za tym rozwojem przedsiębiorczości.

3. Podstawy wyznaczenia kierunków rozwoju

Wyznaczenie kierunków rozwoju jednostki jaką jest gmina warunkuje kilka czynników. Do głównych można zaliczyć:

- przestrzenne,
- naturalne,
- społeczne,
- gospodarcze.

Uwarunkowania przestrzenne i naturalne Gminy Stąporków, tj. usytuowanie na tle kraju oraz warunki środowiskowe, w tym ukształtowanie terenu, wysoka lesistość, liczne formy ochrony przyrody czy wartości uzdrowiskowe miejscowości Czarniecka Góra sprzyjają rozwojowi różnych form turystyki i jednocześnie uniemożliwiają rozwój wielkopowierzchniowego rolnictwa.

Uwarunkowania gospodarcze i społeczne pokazują aktywność mieszkańców w zakresie przedsiębiorczości i działalności społecznej, a zatem chęć współpracy w zakresie rozwoju.

Połączenie silnych stron z zakresu wszystkich ww. czynników, efekt synergii, który zostanie uzyskany dzięki współpracy sektorów publicznego, gospodarczego i społecznego, pozwolą na wyznaczenie kierunków rozwoju, które niwelować będą słabe strony obszaru, a tym samym wpłyną na poprawę jakości życia mieszkańców. Wizja, cele i kierunki rozwoju opracowywane są z zastosowaniem podejścia zintegrowanego, oznaczającego rozwój kształtowany równocześnie w sferze:

- gospodarczej,
- społecznej i polityczno-instytucjonalnej,
- środowiskowej,
- przestrzennej.

Takie podejście pozwala na wyznaczenie takich działań, które uwzględniają wszystkie uwarunkowania oraz ich ważność i wykonalność.

3.1. Struktura funkcjonalno-przestrzenna

System planowania przestrzennego w Polsce odbywa się zgodnie z zapisami *Ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz. U. z 2021 r. poz. 741 z późn. zm.). Struktura systemu jest zhierarchizowana, podzielona na 3 szczeble, tj.: krajowy, regionalny, lokalny. Zgodnie z art. 1 ustawy określa się:

- zasady kształtowania polityki przestrzennej przez jednostki samorządu terytorialnego i organy administracji rządowej;

- zakres i sposoby postępowania w sprawach przeznaczania terenów na określone cele oraz ustalania zasad ich zagospodarowania i zabudowy – przyjmując ład przestrzenny i zrównoważony rozwój za podstawę tych działań.

Ustalając przeznaczenie terenu lub określając potencjalny sposób jego zagospodarowania i wykorzystania, brany jest pod uwagę interes publiczny i interesy prywatne, w tym zgłaszane w postaci wniosków i uwag, zmierzające do ochrony istniejącego stanu zagospodarowania terenu, jak i zmian w zakresie jego zagospodarowania, a także analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne.

W celu określenia lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego oraz ogólnej polityki przestrzennej, rada gminy podejmuje uchwałę o przystąpieniu do sporządzania studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, zwanego dalej „Studium”. Dokument ten jest sporządzany dla całego obszaru administracyjnego gminy. Wskazane w studium ustalenia są wiążące przy sporządzaniu planów miejscowych, w których określa się rozmieszczenie inwestycji celu publicznego, przeznaczenie terenów oraz określenie warunków zabudowy i sposobów zagospodarowania terenu. Jeżeli dany obszar gminy nie jest objęty miejscowym planem zagospodarowania to określenie warunków zabudowy następuje w drodze decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

Aktualne Studium Gminy Stąporków zostało przyjęte Uchwałą Nr XVI/159/2011 z dnia 29 grudnia 2011 r. Rady Miejskiej w Stąporkowie. Wskazana uchwała to zmiana pierwotnie obowiązujących dokumentów Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Stąporków przyjętego uchwałą Nr XX/109/96 Rady Miejskiej w Stąporkowie z dnia 30 sierpnia 1996 r. oraz Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stąporków przyjętego uchwałą Nr XVIII/82/99 Rady Miejskiej w Stąporkowie z dnia 27 października 1999 r. Studium jest dokumentem planistycznym, który kształtuje politykę gospodarowania przestrzenią na obszarze gminy w dłuższych okresach czasu, z zastrzeżeniem, że każdorazowa istotna zmiana uwarunkowań powinna skutkować zmianą studium tak, aby było ono zawsze aktualną podstawą opracowań planistycznych.

Kształtowanie polityki przestrzennej Gminy Stąporków zgodnie z zapisami Studium powinno być ukierunkowane na:

- rozbudowę systemów infrastruktury, nie tylko związanych ze strefą działalności gospodarczej, ale także z zaspokajaniem potrzeb komunikacyjnych, komunalnych, istniejącej zabudowy i terenów wyznaczonych dla realizacji nowej zabudowy mieszkaniowej i usługowej,
- uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej, poprawę czystości wód powierzchniowych, rozbudowę kanalizacji sanitarnej i deszczowej,

- uporządkowanie nowej zabudowy mieszkaniowej, wprowadzenie zasad ładu przestrzennego i zagospodarowania terenu.

W Studium wyznaczono następujące cele strategiczne:

- tworzenie nowych miejsc pracy - zmniejszanie stopy bezrobocia,
- aktywizowanie środowiska małej i średniej przedsiębiorczości na bazie istniejących zasobów - stworzenie odpowiednich warunków rozwoju ludziom z inicjatywą,
- podniesienie standardów życia mieszkańców gminy – wzrost rangi gospodarczej miasta,
- przyciągnięcie do gminy turystów,
- aktywizacja mieszkańców gminy,
- dostosowanie kierunków kształcenia i sieci szkół gminnych do warunków rynkowych,
- wzrost aktywności młodzieży i umożliwienie im realizacji własnych pomysłów w sferze oświaty, kultury i ochrony środowiska,
- usprawnienie systemu opieki zdrowotnej w gminie,
- zachowanie równowagi ekologicznej środowiska przyrodniczego gminy.

W Gminie Stąporków obowiązują następujące dokumenty, przyjmujące Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego (MPZP):

1. Uchwała nr IX/59/2019 Rady Miejskiej w Stąporkowie z dnia 26 kwietnia 2019 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla części terenu miasta Stąporków w rejonie ulicy Kochanowskiego.
2. Uchwała nr X/68/2019 Rady Miejskiej w Stąporkowie z dnia 27 maja 2019 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części miasta Stąporków w rejonie ulic: Żeromskiego i Słowackiego.
3. Uchwała nr XVII/103/2019 Rady Miejskiej w Stąporkowie z dnia 18 października 2019 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla części terenu sołectwa Czarniecka Góra – "Poręba".
4. Uchwała nr XX/124/2019 Rady Miejskiej w Stąporkowie z dnia 28 listopada 2019 r. zmieniająca uchwałę w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla części terenu sołectwa Czarniecka Góra – "Poręba".
5. Uchwała nr XXXIV/216/2020 Rady Miejskiej w Stąporkowie z dnia 13 października 2020 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla części terenu sołectwa Czarniecka Góra.
6. Uchwała nr XXXIV/215/2020 Rady Miejskiej w Stąporkowie z dnia 13 października 2020 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla części terenu sołectwa Czarna.

Kolejnym dokumentem, który określa kierunki struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz zagospodarowania i przeznaczenia terenu jest Program Rewitalizacji. Dokument ten określa stan kryzysowy oraz wyznacza miejsca interwencji. Stan kryzysowy zdefiniowany został jako „stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej.

Gmina Stąporków posiada aktualnie Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Stąporków na lata 2017-2023, przyjęty Uchwałą Nr XLVIII/311/2018 Rady Miejskiej w Stąporkowie z dnia 22 marca 2018 roku. Opracowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji zostało poprzedzone szczegółową diagnozą w szeroko rozumianym obszarze zagadnień społecznych, a w drugiej kolejności także gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych. Przeprowadzono diagnozę gminy na potrzeby wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Na podstawie wykonanej analizy wyznaczono obszar zdegradowany w miejscowościach Stąporków oraz Hucisko. Obszar zdegradowany oraz podobszar rewitalizacji na terenie Gminy Stąporków obejmują taki sam obszar terytorialny skoncentrowany na zurbanizowanej części Miasta Stąporków oraz sołectwa Hucisko.

Podobszary rewitalizacji na terenie Gminy Stąporków obejmują:

- centralną część miasta Stąporków, tereny bezpośrednio przylegające, jak również oddalone od centrum ale wymagające podjęcia działań rewitalizacyjnych. Podobszar rewitalizacji wyznaczony został w oparciu o pogłębioną diagnozę istniejącego stanu dla całego obszaru gminy, a także potrzeb mieszkańców. Podobszar rewitalizacji wyznaczony na terenie Stąporkowa obejmuje swoim zasięgiem zurbanizowaną część miasta. Na wyznaczonym podobszarze znajdują się obiekty użyteczności publicznej w tym: administracji samorządowej, oświaty, kultury. Tym samym podobszar rewitalizacji wyznaczony w granicach Stąporkowa posiada charakter wielofunkcyjny i spełnia szereg istotnych funkcji (m.in. administracyjne, gospodarcze, usługowe, społeczne, rekreacyjne), zarówno dla mieszkańców Stąporkowa, jak również pozostałych mieszkańców gminy. Jest to zatem obszar o znacznym potencjale wewnętrznym i niezwykle ważnym znaczeniu dla rozwoju społeczno-gospodarczego Gminy Stąporków. Niemniej ze względu na występowanie różnych zjawisk kryzysowych obszar ten wymaga wsparcia w ramach procesu rewitalizacji w celu wyeliminowania lub ograniczenia problemów i barier rozwojowych oraz wzmocnienia jego wewnętrznego potencjału rozwojowego;

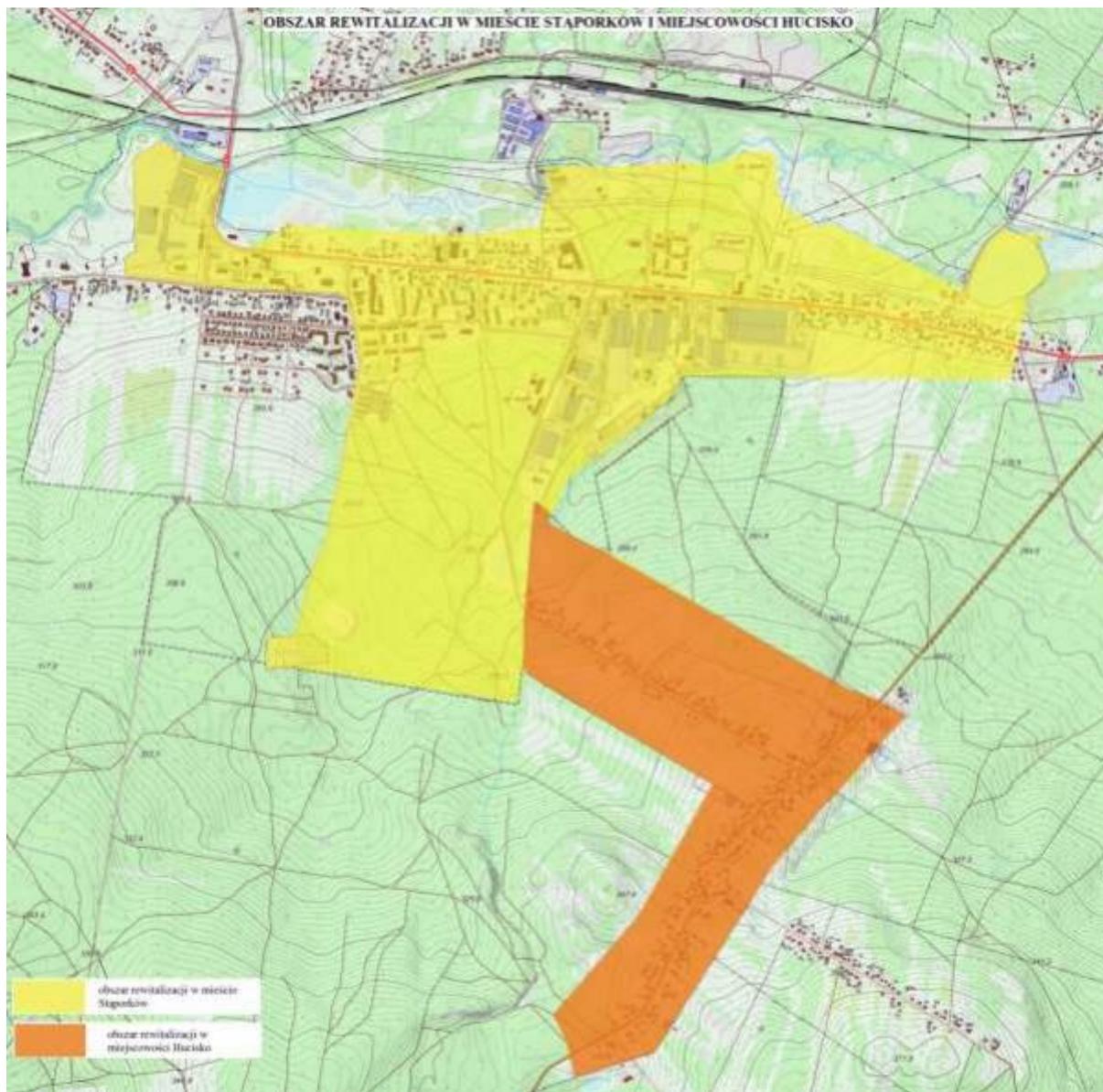
- podobszar rewitalizacji wyznaczony na terenie Huciska obejmuje centrum miejscowości Hucisko i tereny bezpośrednio przylegające. Na podobszarze objętym strefą rewitalizacyjną w Hucisku zlokalizowany jest budynek szkolny przebudowywany na potrzeby mieszkań socjalnych, w sołectwie występuje obszar zabudowy mieszkaniowej oraz znajdują się obiekty użyteczności publicznej. Na terenie miejscowości obserwujemy wysoki poziom osób korzystających z pomocy społecznej oraz osób bezrobotnych¹.

Podobszary rewitalizacji zlokalizowane na terenie Stąporkowa i Huciska zajmują łącznie powierzchnię około 3,43 km² i zamieszkuje je około 5 000 osób. Na rysunku 1 został przedstawiony obszar rewitalizacji Gminy Stąporków.

---

¹ Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Stąporków na lata 2017–2023

Rysunek 1 Obszar rewitalizacji Gminy Stąporków

Źródło: Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Stąporków na lata 2017–2023

W strukturze funkcjonalno-przestrzennej województwa świętokrzyskiego Gmina Stąporków wchodzi w skład Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miast Północy (MOF Miasta Północy). Celem porozumienia jest działanie na rzecz wspólnego przygotowywania i realizacji projektów planowanych do dofinansowania. Dotyczy to zarówno pieniędzy unijnych, z budżetu państwa oraz innych zewnętrznych. W skład MOF Miasta Północy wchodzi 17 samorządów: Ostrowiec Świętokrzyski, Skarżysko-Kamienna, Starachowice, Końskie, Suchedniów, Stąporków, Bliżyn, Brody, Skarżysko Kościelne, Wąchock, Mirzec, Pawłów, Bodzechów, Kunów, Bałtów, Ćmielów i Waśniów.

3.2. Analiza SWOT

Analiza SWOT to jedna z popularniejszych metod analitycznych wykorzystywanych w planowaniu strategicznym. Polega ona na zidentyfikowaniu czterech grup czynników w odniesieniu do uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych. Jako czynniki wewnętrzne, tj. te, na które bezpośredni wpływ mają jednostki zarządzające i mieszkańcy zaliczamy mocne (strengths) i słabe strony (weaknesses). Czynniki zewnętrznymi, które wpływają na sytuację wewnątrz gminy, ale nie są zależne od lokalnych uwarunkowań są szanse (opportunities) i zagrożenia (threats).

Analizę SWOT dla obszaru Gminy Stąporków (tabela 1), opracowano na podstawie *Diagnozy społeczno-gospodarczej na potrzeby opracowania Strategii Rozwoju Gminy Stąporków na lata 2016-2027* (Załącznik nr 1) oraz *Raportu z przeprowadzonych badań społecznych na potrzeby opracowania Strategii Rozwoju Gminy Stąporków na lata 2016-2027* (Załącznik nr 2).

Tabela 1 Analiza SWOT dla obszaru Gminy Stąporków

Mocne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none"> 1. Warunki naturalne i walory przyrodnicze. 2. Duża lesistość obszaru. 3. Korzystne warunki do rozwoju turystyki: <ul style="list-style-type: none"> - występowanie szlaków pieszych i rowerowych, - występowanie form ochrony przyrody, - walory uzdrowiskowe miejscowości Czarniecka Góra. 4. Korzystna sytuacja w zakresie przedsiębiorczości i rynku pracy na przestrzeni lat 2015-2019: <ul style="list-style-type: none"> - rosnąca liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON, - rosnąca liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, - rosnąca liczba podmiotów nowo rejestrowanych w rejestrze REGON, - w 2019 r. niższa niż w powiecie koneckim, województwie świętokrzyskim i Polsce liczba przedsiębiorstw wyrejestrowanych z rejestru REGON, - malejąca liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne, 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niekorzystna sytuacja demograficzna na przestrzeni lat 2015-2019: <ul style="list-style-type: none"> - malejąca liczba ludności, - ujemny przyrost naturalny, - ujemne saldo migracji, - rosnący udział osób w wieku poprodukcyjnym, malejący udział osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym. 2. Brak warunków do rozwoju rolnictwa. 3. Przeważająca liczba słabej jakości gleb (V i IV klasy bonitacyjnej). 4. Niekorzystna sytuacja młodych ludzi na rynku pracy, trudny start w dorosłość. 5. Niedostosowanie obszarów inwestycyjnych. 6. Niewystarczające wsparcie szkoleniowe z zakresu rozwoju przedsiębiorczości. 7. Niedostateczne skomunikowanie gminy w zakresie transportu publicznego – wewnętrznego i zewnętrznego. 8. Niska jakość i dostępność usług publicznych na terenie gminy. 9. Słabo rozwinięta infrastruktura turystyczna

<p>- malejący udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym.</p> <p>5. Korzystna sytuacja w zakresie liczby osób korzystających ze świadczeń społecznych na przestrzeni lat 2015-2019:</p> <p>- malejąca liczba osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej,</p> <p>- w 2019 r. wskaźnik liczby osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej niższy niż w powiecie koneckim i województwie świętokrzyskim,</p> <p>- w 2019 r. wskaźnik liczby dzieci, na które rodzice otrzymywali zasiłek rodzinny niższy niż w powiecie koneckim i województwie świętokrzyskim.</p> <p>6. Korzystne wskaźniki w zakresie dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym i liczby uczniów szkół podstawowych na przestrzeni lat 2015-2019:</p> <p>- w 2019 r. wysoki odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym wśród dzieci w wieku 3-5 lat,</p> <p>- w latach 2016-2019 rosnąca liczba uczniów szkół podstawowych.</p> <p>7. Korzystne trendy w zakresie działalności społecznej mieszkańców:</p> <p>- w latach 2015-2019 rosnąca liczba zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych,</p> <p>- zróżnicowanie w zakresie rodzajów działalności społecznej.</p> <p>8. Działalność MGOKiS w zakresie kultury.</p> <p>9. Rozwinięta działalność sportowa.</p>	<p>i rekreacyjna.</p> <p>10. Niska świadomość dotycząca zagrożeń wynikających z nieprzestrzegania przepisów ochrony środowiska.</p>
Szanse	Zagrożenia
<p>1. Położenie względem większych ośrodków miejskich.</p> <p>2. Usytuowanie i ukształtowanie terenu.</p>	<p>1. Niekorzystne prognozy demograficzne dla województwa świętokrzyskiego i powiatu koneckiego do roku 2040.</p>

3. Rozwój turystyki wewnątrz krajowej.	2. Niepewna sytuacja na rynku pracy wywołana wystąpieniem pandemii w 2020 r.
4. Co raz większa liczba turystów zagranicznych odwiedzających kraj.	3. Powstawanie dzikich wysypisk oraz prowadzenie działalności gospodarczej związanej ze składowaniem, magazynowaniem i przetwarzaniem niebezpiecznych substancji.
5. Pozyskiwanie finansowania zadań ze źródeł zewnętrznych.	4. Postępujące zmiany klimatyczne niekorzystnie wpływające na jakość środowiska naturalnego.
6. Wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii.	5. Wysoka atrakcyjność turystyczna, uzdrowiskowa i gospodarcza innych regionów.
7. Moda na zdrowy i aktywny tryb życia.	6. Zanikanie więzi społecznych.
8. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów.	
9. Zmniejszenie obciążenia środowiska powodowanego emisjami zanieczyszczeń do wód, atmosfery i gleby.	

Źródło: Opracowanie własne

Opracowana powyżej analiza SWOT jest zbiorem danych ilościowych i jakościowych, pozwalających na wyznaczenie filarów, na których można opierać dalszy rozwój jednostki jaką jest Gmina Stąporków. Pozwala ona na rozpoznanie zasobów endogenicznych, które muszą zostać wykorzystane do rozwoju. Analiza opracowana w takim zakresie, to jeden z kroków do określenia:

- wizji rozwoju w perspektywie ogólnej, dalekosiężnej,
- głównych celów strategicznych w perspektywie wieloletniej,
- celów operacyjnych w perspektywie średniookresowej,
- kierunków działań w perspektywie krótkoterminowej,

w podejściu zintegrowanym, uwzględniającym warunkowania gospodarcze, społeczne, polityczno-institutionalne, środowiskowe i przestrzenne.

WNIOSKI Z ANALIZY SWOT

Analizując wyżej zaprezentowane mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia wynikające z diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy Stąporków, można określić te, które w największym stopniu mają znaczenie podczas wyznaczania kierunków rozwoju gminy i mogą na nią najbardziej oddziaływać. Słabe strony wraz z zagrożeniami powinny być niwelowane przez mocne strony oraz szanse rozwoju.

Największymi atutami Gminy Stąporków są: warunki naturalne i przyrodnicze (występowanie właściwości leczniczych w miejscowości Czarniecka Góra) oraz korzystne trendy w zakresie przedsiębiorczości, co może wpłynąć pozytywnie na rozwój turystyki w gminie.

Największymi słabościami Gminy Stąporków są: niekorzystna sytuacja demograficzna oraz trudny start ludzi młodych, którzy wyjeżdżają w poszukiwaniu lepszych warunków pracy i zamieszkania.

Największym szans rozwoju gminy można szukać w: możliwościach pozyskiwania funduszy unijnych oraz środków krajowych na realizację inwestycji w sektorze gospodarczym oraz społecznym, a także w wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii, modzie na zdrowy i aktywny tryb życia.

Największe zagrożenia dla rozwoju gminy to: postępujące zmiany klimatyczne niekorzystnie wpływające na jakość środowiska naturalnego oraz wysoka atrakcyjność turystyczno-uzdrowiskowa sąsiednich regionów.

4. Kierunki rozwoju Gminy Stąporków

Kierunki rozwoju gminy Stąporków opracowano na podstawie:

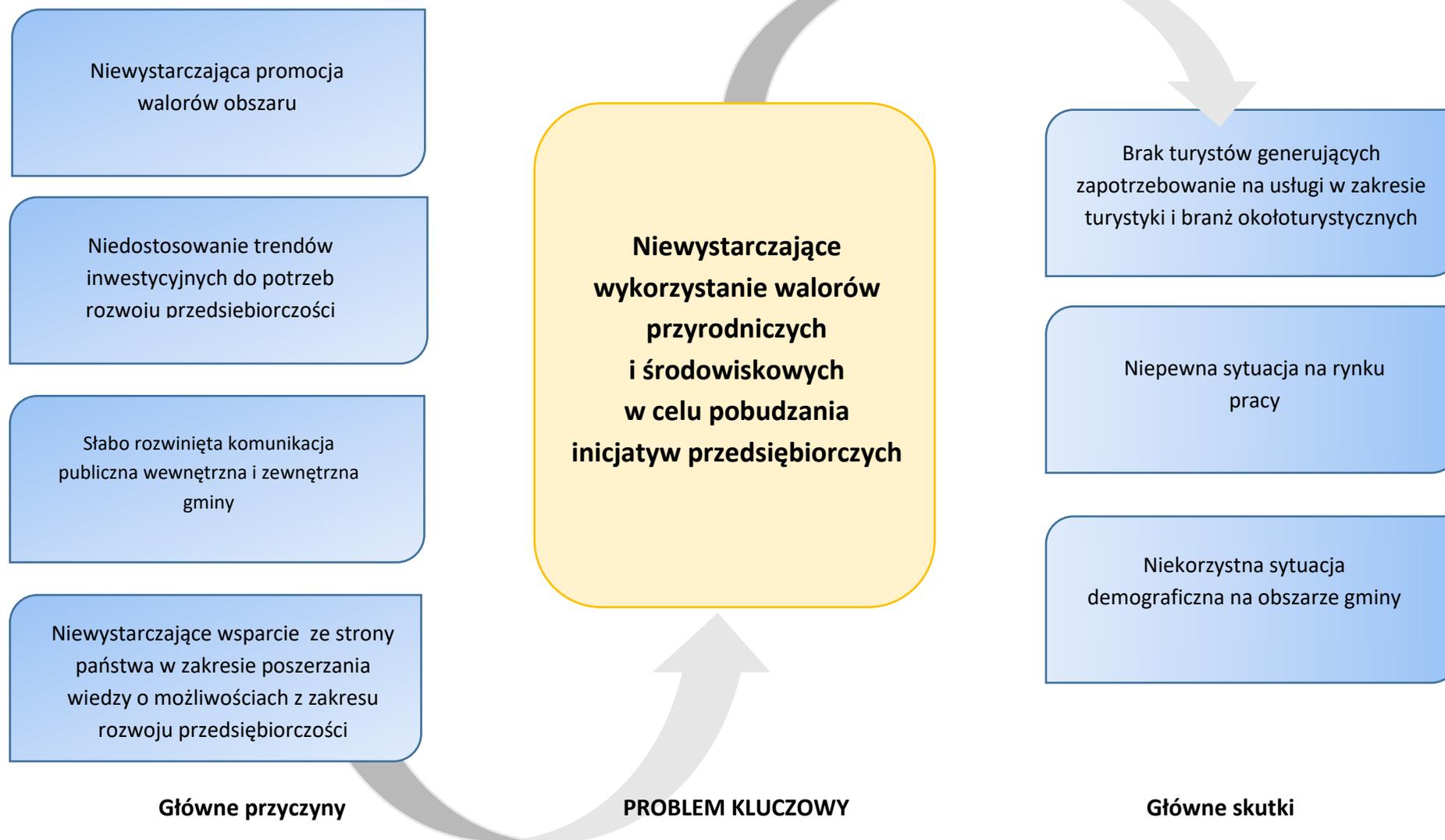
- *Diagnozy społeczno-gospodarczej na potrzeby opracowania Strategii Rozwoju Gminy Stąporków na lata 2016-2027* (Załącznik nr 1),
- *Raportu z przeprowadzonych badań społecznych na potrzeby opracowania Strategii Rozwoju Gminy Stąporków na lata 2016-2027* (Załącznik nr 2),
- wyznaczenia obszarów kierunku rozwoju (rozdział 3),
- wyznaczenia struktury funkcjonalno-przestrzennej (rozdział 3.1 na podstawie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Stąporków oraz obowiązujących Miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i innych obowiązujących dokumentów strategicznych gminy, m.in. Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Stąporków na lata 2017-2023),
- przeprowadzonej analizy SWOT (rozdział 3.2).

W wyniku przeprowadzonych analiz oraz na podstawie zebranych informacji, opracowano drzewo problemów oraz drzewo celów. Analiza zebranych dotychczas informacji w takiej formie, pozwoliła na określenie wizji i misji oraz celów i zadań z wykorzystaniem podejścia zintegrowanego, wykorzystującego wszelkie możliwości określając obszary interwencji tam, gdzie są one konieczne.

Bez wyznaczonej wizji i misji gminy, decyzje zarządcze mogą być przypadkowe, natomiast codzienna praca może sprowadzać się do mechanicznego realizowania procedur, bez większego wpływu na rozwój gminy.

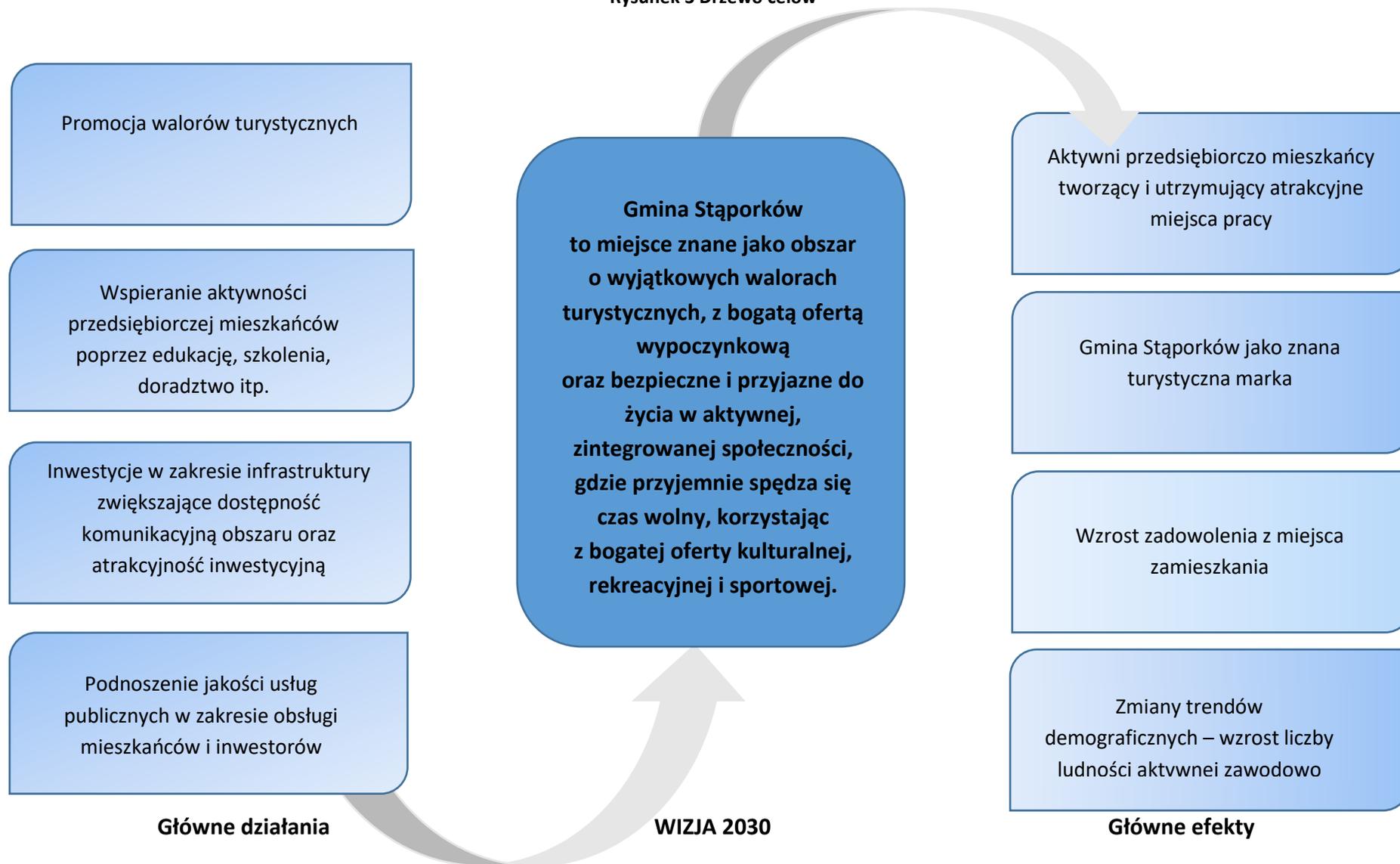
Drzewo problemów i drzewo celów przedstawiono na rysunkach odpowiednio 2 oraz 3.

Rysunek 2 Drzewo problemów

Źródło: Opracowanie własne

Rysunek 3 Drzewo celów

Źródło: Opracowanie własne

4.1. Wizja i misja

Wizja gminy to jej obraz w perspektywie długoterminowej, dalekosiężnej, który stanowi wyobrażenie pożądanej przyszłości. Wizja rozwoju Gminy Stąporków wypracowana została w wyniku współpracy sektora publicznego, w tym lokalnej władzy, sektora gospodarczego i mieszkańców, którzy mieli możliwość partycypacji w tworzeniu dokumentu.

Misja gminy to idea określająca priorytety, wyrażająca zmiany, jakie chce wprowadzić. Sformułowanie misji pozwala na określenie celów, jakie zostają wyznaczone w ramach planowania strategicznego.

Najważniejszym zadaniem, jakie stoi przed władzami samorządowymi Gminy Stąporków, jest kształtowanie wizerunku gminy, który będzie atrakcyjny przede wszystkim dla rozwoju gospodarczego, zamieszkania czy spędzania czasu wolnego. Wszystkie te czynniki będą przyczyniać się do rozwoju funkcji turystyczno-uzdrowiskowej. Większa integracja mieszkańców oraz zaangażowanie w rozwój społeczno-gospodarczy przyczynią się do budowania społeczeństwa obywatelskiego. Wyznaczone priorytety w postaci wizji i celów rozwoju gminy pozwolą władzom lokalnym na odpowiednie skoordynowanie zaplanowanych do realizacji zadań.

Misja i wizja Gminy Stąporków opracowane zostały w oparciu o wyniki diagnozy społeczno-gospodarczej, wyniki badania ankietowego oraz warsztaty z udziałem mieszkańców. Stanowią rezultat oczekiwań w zakresie rozwoju obszaru, będąc jednocześnie aktualizacją założeń *Strategii Rozwoju Gminy Stąporków na lata 2016-2023*. Analiza stanu realizacji dokumentu oraz konsultacje społeczne pozwoliły na określenie aktualnych założeń, przedstawionych na rysunkach 3 (wizja) i 4 (misja). Wizję Gminy Stąporków określono na rok 2030, zgodnie z czasowym określeniem *Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju „Polska 2030”*.

Rysunek 4 Misja Gminy Stąporków

MISJĄ GMINY STĄPORKÓW JEST

podkreślenie wyjątkowych walorów turystycznych obszaru oraz tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości umożliwiającej mieszkańcom poprawę sytuacji na rynku pracy, aktywny wypoczynek i zapewniającej szeroką ofertę kulturalną, rekreacyjną i sportową przy jednoczesnej dbałości o środowisko i walory naturalne.

Źródło: Opracowanie własne

Wizja i misja Gminy Stąporków definiują obszary interwencji, w ramach których opracowywane są cele strategiczne i operacyjne, a są to:

1. Obszar 1 – TURYSTYKA

2. Obszar 2 – GOSPODARKA i ŚRODOWISKO

3. Obszar 3 – SPOŁECZEŃSTWO.

Zaktualizowane wizja i misja są zatem kontynuacją kierunku wyznaczonego w 2016 r., w którym w *Strategii Rozwoju Gminy Stąporków na lata 2016-2023* wyznaczono zbliżone obszary.

Obszar 1 – TURYSTYKA

Utworzenie uzdrowiska w miejscowości Czarniecka Góra jest jednym z kluczowych celów do osiągnięcia w ciągu najbliższych 6 lat, na które została opracowana aktualizacja Strategii. Status uzdrowiska może być nadany obszarowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- posiada złoża naturalnych surowców leczniczych o potwierdzonych właściwościach leczniczych,
- posiada klimat o właściwościach leczniczych,
- spełnia wymagania w stosunku do środowiska,
- posiada infrastrukturę techniczną w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej, a także prowadzi gospodarkę odpadami².

Priorytetem Gminy Stąporków jest dążenie do spełnienia wszystkich tych warunków. Szansą na rozwój miejscowości jest rozbudowa infrastruktury uzdrowiskowej i okołoturystycznej, dzięki której możliwe będzie wykorzystanie cennych zasobów naturalnych. Najważniejszym elementem jest opracowanie operatu uzdrowiskowego i uzyskanie statusu uzdrowiska.

Gmina Stąporków przystąpiła do prac związanych z uzyskaniem statusu uzdrowiska lub statusu obszaru ochrony uzdrowiskowej. Utworzenie uzdrowiska w Czarnieckiej Górze to propozycja kierunków działań w celu poprawy sytuacji społeczno-gospodarczej gminy. Przedsięwzięcie ma na celu wykorzystanie właściwości leczniczych surowców i klimatu miejscowości Czarniecka Góra. Czarniecka Góra będzie doskonałym miejscem leczenia, rehabilitacji i wypoczynku, w dużej mierze przyczyni się również do promocji gminy oraz regionu świętokrzyskiego w całej Polsce i Europie. Zlokalizowane na obszarze planowanego uzdrowiska Świętokrzyskie Centrum Rehabilitacji pozwoli na prowadzenie wyjątkowej działalności, nie tylko dla mieszkańców województwa świętokrzyskiego ale także dla kuracjuszy z innych regionów Polski. Czarniecka Góra doskonale wpisze się w kompleks uzdrowisk na terenie województwa świętokrzyskiego, a także na mapie całej Polski. Dodatkowym atutem będzie położenie w pobliżu zaplanowanego przez Gminę Stąporków przebiegu szlaku EuroVelo 11, który łączyć będzie właśnie m.in. uzdrowiska w województwie świętokrzyskim – Busko-Zdrój, Solec-Zdrój, a także miejscowości uzdrowiskowe położone w województwie mazowieckim. Przywrócenie rangi

---

² Ustawa z dnia 28 lipca 2005 o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1301).

uzdrowiska lub nadanie obszaru ochrony uzdrowiskowej w Czarnieckiej Górze będzie impulsem do dalszych działań na rzecz rozwijania infrastruktury uzdrowiskowej w tej części województwa świętokrzyskiego, która służyć będzie pacjentom z terenu całej Polski.

W chwili obecnej trwają badania klimatu i leczniczej borowiny, którą znaleziono na tym terenie. Wyznaczone są granice stref ochrony uzdrowiskowej, planowanego obszaru ochrony uzdrowiskowej Czarniecka Góra. Obszar, na którym planowane jest docelowo prowadzenie lecznictwa uzdrowiskowego – teren Świętokrzyskiego Centrum Rehabilitacji – zlokalizowany jest na obszarze sołectwa Czarniecka Góra, w środkowo-zachodniej części gminy. Złoża naturalnych surowców leczniczych – peloidów zostały wstępnie rozpoznane w dolinie rzeki Czarna w sołectwie Janów. W związku z położeniem obszarów przeznaczonych pod lecznictwo uzdrowiskowe pomiędzy miastem Stąporków a zachodnią granicą gminy, przestrzenne wariantowanie planowanego obszaru ochrony uzdrowiskowej ograniczone jest do czterech sołectw.

Oprócz działań zmierzających do utworzenia uzdrowiska na terenie gminy istotnym z punktu rozwoju turystyki będzie kontynuowanie dotychczasowej i nawiązywanie nowej współpracy z podmiotami branży turystycznej na szczeblu regionalnym, krajowym, międzynarodowym oraz punktami informacji turystycznej w celu efektywnej dystrybucji oferty przy jednoczesnym wspieraniu mieszkańców i przedsiębiorców w budowaniu oferty turystycznej, w tym wspieranie rozwoju branży usługowej, działającej na rzecz turystów i mieszkańców gminy, w tym m.in. wprowadzenie systemu ulg i zachęt dla przedsiębiorców, wsparcie dla rozwoju agroturystyki.

Turystyka to również wysoki potencjał kulturowy, naturalny i historyczny. Edukacja w zakresie wykorzystania dofinansowań obiektów zabytkowych, udzielanie dotacji na sfinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków oraz zabezpieczenie i renowacja zabytkowych obiektów dziedzictwa kulturowego i obiektów zabytkowych wraz z ich otoczeniem oraz ich promowanie, pozwoli na zaangażowanie społeczności lokalnej w życie gminy, jej aktywizację wokół dziedzictwa kulturowego i historycznego. Dziedzictwo kulturowe powinno zostać wypromowane i wykorzystane do promocji gminy.

Obszar 2 – GOSPODARKA i ŚRODOWISKO

Głównym czynnikiem rozwoju społeczno-gospodarczego jest przedsiębiorczość. Działania zmierzające do poprawy warunków funkcjonowania przedsiębiorstw powinny przyczynić się do podnoszenia konkurencyjności gospodarki, rozumianej jako długookresowa zdolność do sprostania konkurencji zewnętrznej oraz do powstawania nowych, trwałych miejsc pracy, a także pobudzać przedsiębiorców do dalszego inwestowania. Jednym z elementów, który może wpłynąć na wzrost liczby przedsiębiorstw, może być tworzenie nowych terenów inwestycyjnych oraz wprowadzenie systemu ulg podatkowych. Ważne jest również informowanie potencjalnych beneficjentów

o możliwościach realizacji inwestycji w ramach perspektywy finansowania funduszy rządowych i europejskich. Istotne będzie również przygotowanie atrakcyjnych ofert inwestycyjnych, które mogłyby przyciągnąć potencjalnych inwestorów.

Wysoki standard usług publicznych jest istotny z punktu widzenia wszystkich mieszkańców gminy. Usługi publiczne stanowią współcześnie istotny aspekt życia, dlatego są uznawane za obowiązek państwa. Oferowanie wysokiego standardu usług publicznych podnosi średni poziom życia mieszkańców oraz wpływa na wizerunek gminy, a także na to, w jaki sposób jest postrzegana jako miejsce do zamieszkania czy prowadzenia działalności gospodarczej. Działaniami związanymi z estetyzacją i funkcjonalnością przestrzeni będzie zapewnienie odpowiedniej jakości oraz dostępności do szeroko rozumianej infrastruktury technicznej (m.in. drogowej, kanalizacyjnej). Ponadto systemy infrastruktury technicznej są istotnym czynnikiem zapewnienia odpowiednich warunków życia oraz zaspokojenia elementarnych potrzeb mieszkańców.

Ponadto istotnym czynnikiem warunkującym wysoką jakość życia jest ochrona środowiska naturalnego wraz z ograniczeniem emisji zanieczyszczeń. Biorąc pod uwagę, iż Gmina Stąporków posiada unikalne walory naturalne, dzięki którym możliwe jest utworzenie uzdrowiska, należy zwrócić szczególną uwagę na ochronę środowiska przyrodniczego. Działaniami, które będą do tego zmierzać, będzie przede wszystkim wspieranie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, a także termomodernizacja budynków wraz z modernizacją systemów wytwarzania energii, co przyczyni się do redukcji emisji zanieczyszczeń. Należy również zachęcać przedsiębiorstwa jak i gospodarstwa domowe do zastąpienia paliw stałych źródłami energii alternatywnej. Priorytetowym działaniem gminy powinno być dążenie do osiągnięcia wysokich standardów ochrony środowiska. Gmina będzie dążyć do zapewnienia bezpieczeństwa publicznego m.in. poprzez budowę infrastruktury i zakup sprzętu związanego z ograniczeniem i likwidacją zagrożeń wynikających z klęsk żywiołowych (zakup samochodów i wyposażenie OSP, zakup systemów szybkiego ostrzegania przed klęskami żywiołowymi).

Obszar 3 – SPOŁECZEŃSTWO

Obowiązkiem gminy jest dążenie do zapewnienia wysokich standardów funkcjonowania placówek publicznych, w szczególności związanych ze startem życiowym dzieci i młodzieży oraz osób młodych wchodzących na rynek pracy. Wsparciem powinny zostać również objęte grupy osób wykluczonych społecznie (mieszkania socjalne, pomoc społeczna, publiczna ochrona zdrowia). Istotne będzie wdrożenie działań mających na celu rozpoznanie oraz zaspokojenie potrzeb mieszkańców w zakresie działalności samorządu. Szczególną uwagę należy zwrócić na wspieranie włączenia społecznego i aktywną integrację osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym na obszarach zdegradowanych.

Istotne z punktu widzenia społeczeństwa jest wspieranie inicjatyw organizacji przemysłu czasu wolnego. Ważnym elementem powinno być wspieranie współpracy pomiędzy gminą, mieszkańcami, przedsiębiorcami, organizacjami społecznymi działającymi w obszarze sportu w celu kreowania spójnej oferty sportowo-turystycznej, w tym realizacja imprez o różnym zasięgu (gminny/ międzygminny/ wojewódzki itd.), tworzenie kalendarza imprez, obejmowanie patronatu nad wydarzeniami.

Znaczącym elementem dla rozwoju gminy jest również promowanie aktywności lokalnej i wspieranie oddolnych działań mieszkańców. Efektem działalności organizacji pozarządowych (NGO) powinno być zwiększanie identyfikacji mieszkańców z miejscem urodzenia, zamieszkania oraz środowiskiem lokalnym. Podstawowym zadaniem NGO jest podejmowanie działań związanych ze zwiększeniem spójności społecznej, a w dalszej perspektywie – również spójności ekonomicznej społeczeństwa. Należy podejmować działania mające na celu zachęcenie NGO do realizacji projektów na rzecz społeczności lokalnej. Kształtowanie regionalnej i lokalnej tożsamości to obowiązek wspólnego działania podmiotów funkcjonujących w różnych sferach życia, dlatego ważnym elementem będzie organizowanie regularnych spotkań trójsektorowych (samorząd, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe). Kolejnym elementem pobudzania aktywności wśród mieszkańców będzie wsparcie sektora ekonomii społecznej, opartego na solidarności, samorządności i partycypacji. Za podstawę ekonomii społecznej uchodzi zjawisko przedsiębiorczości społecznej. Ekonomia społeczna radzi sobie z zaspokajaniem i wypełnianiem potrzeb, których nie mogą wypełnić inne sektory. Działalność przedsiębiorczości społecznej ma cele głównie społeczne, a zyski w założeniu są reinwestowane w te cele lub we wspólnotę. Ponadto duży wpływ na rozwój integracji społecznej mieszkańców będzie miało wspieranie i promowanie inicjatyw oddolnych w zakresie rozwijania działających i budowania nowych stowarzyszeń/ klubów/ fundacji itp. w celu tworzenia oferty zagospodarowania czasu wolnego dla mieszkańców.

4.2. Cele i zadania

Opracowane w ramach obszarów interwencji cele mają charakter długookresowy. Ich osiągnięcie następować będzie stopniowo w miarę realizacji zadań, będących w zakresie działania władz gminy oraz sektorów gospodarczego i społecznego przy wsparciu instytucjonalnym Urzędu Miejskiego w Stąporkowie.

Każdemu z wyznaczonych w tabeli 2 zadań przypisano wagę i prawdopodobieństwo działania w zakresie realizacji celów strategicznych. Wagę określono w skali 3 stopniowej, w której – I – bardzo ważne, II – ważne, III – uzupełniające. Prawdopodobieństwo wpływu na realizację celu strategicznego określono również w skali 3 stopniowej, w której: I – bardzo wysoki wpływ, II – wysoki wpływ, III – przeciętny wpływ.

Tabela 2 Cele i zadania

OBSZAR I TURYSTYKA				
CEL STRATEGICZNY	CEL OPERACYJNY	ZADANIA	WAGA	PRAWDOPODOBIENSTWO
I.1 Wykorzystanie walorów turystycznych obszaru	I.1.1 Promowanie walorów turystycznych obszaru	1. Realizacja założeń w zakresie rozwoju turystyki w oparciu o Strategię Rozwoju Gminy Stąporków	I	I
		2. Promowanie turystycznych walorów Gminy Stąporków na branżowych portalach, targach itp.	I	I
		3. Realizacja działań w zakresie przywrócenia Czarnieckiej Górze rangi uzdrowiska.	I	I
		4. Kontynuowanie dotychczasowej oraz nawiązywanie nowej międzygminnej współpracy w zakresie wspólnej promocji turystycznej.	I	I
		5. Kontynuowanie dotychczasowej i nawiązywanie nowej współpracy z podmiotami branży turystycznej na szczeblu regionalnym, krajowym, międzynarodowym oraz punktami informacji turystycznej w celu efektywnej dystrybucji oferty.	I	I
	I.1.2 Ochrona zabytków i miejsc pamięci narodowej	1. Edukacja w zakresie wykorzystania dofinansowań obiektów zabytkowych/ udzielanie dotacji na sfinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków.	II	II
		2. Zabezpieczenie i renowacja zabytkowych obiektów dziedzictwa kulturowego i obiektów zabytkowych wraz z ich otoczeniem.	II	II
		3. Renowacja/zabezpieczenie/pieczna nad miejscami pamięci narodowej oraz mogiłami wojennymi.	II	III
	I.1.3 Realizacja inwestycji w zakresie	1. Budowa/ rozbudowa/ przebudowa/ remont/ modernizacja/ wyposażenie infrastruktury turystycznej, w tym ścieżek pieszych/ rowerowych/ tras/ szlaków turystycznych.	I	II

	infrastruktury turystycznej	2. Poprawa oznakowania atrakcji turystycznych.	II	II
		3. Tworzenie i aktualizacja planów zagospodarowania przestrzennego ze szczególnym uwzględnieniem miejsc do rozwoju turystyki.	I	I
	I.1.4 Wsparcie mieszkańców w zakresie wykorzystania walorów turystycznych obszaru	1. Wspieranie mieszkańców i przedsiębiorców w budowaniu oferty turystycznej, w tym wspieranie rozwoju branży usługowej, działającej na rzecz turystów i mieszkańców gminy, w tym m.in. wprowadzenie systemu ulg i zachęt dla przedsiębiorców, wsparcie dla rozwoju agroturystyki.	II	I
		2. Wspieranie mieszkańców i przedsiębiorców w budowaniu marek turystycznych gminy, w tym produktów lokalnych.	I	I
		3. Wspieranie współpracy pomiędzy gminą, mieszkańcami, przedsiębiorcami, organizacjami społecznymi działającymi w obszarze turystyki, lokalnymi twórcami w celu kreowania spójnej oferty turystycznej, w tym realizacja imprez o różnym zasięgu (gminny/ międzygminny/ wojewódzki itd.), tworzenie kalendarza imprez, obejmowanie patronatu nad wydarzeniami.	II	II
OBSZAR II GOSPODARKA I ŚRODOWISKO				
II.1 Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości	II.1.1 Realizacja inwestycji oraz rozwój kompetencji miękkich w zakresie tworzenia warunków do rozwoju przedsiębiorczości	1. Tworzenie nowych i rozbudowa istniejących terenów inwestycyjnych, w tym kompleksowe uzbrojenie terenu pod działalność gospodarczą.	I	I
		2. Opracowanie programu działań informacyjno- promujących tereny inwestycyjne gminy.	II	I
		3. Wprowadzenie systemu ulg podatkowych.	I	I
		4. Budowa/ rozbudowa/ przebudowa/ remont/ modernizacja/ doposażenie placów targowych.	II	III

		5. Promowanie postaw przedsiębiorczych poprzez warsztaty, szkolenia, doradztwo, pomoc w pozyskiwaniu finansowania działalności gospodarczej (środki UE), funduszy pożyczkowych, LGD.	III	II
		6. Rozwój sieci gazowniczej.	II	III
II.2 Poprawa stanu infrastruktury w zakresie zachowania walorów środowiskowych obszaru	II.2.1 Zabezpieczenie terenów cennych przyrodniczo	1. Budowa infrastruktury pozwalającej na ochronę i zachowanie terenów cennych przyrodniczo.	II	I
		2. Podnoszenie świadomości mieszkańców w zakresie konieczności ochrony i zachowania terenów cennych przyrodniczo.	II	I
		3. Poprawa stanu i infrastruktury w zakresie zachowania walorów środowiskowych obszaru.	I	II
	II.2.2 Poprawa stanu gospodarki wodno-ściekowej	1. Budowa/rozbudowa/modernizacja sieci kanalizacyjnej sanitarnej i deszczowej w aglomeracji i poza aglomeracją oraz przepompowni i oczyszczalni.	I	I
		2. Budowa/rozbudowa/modernizacja stacji uzdatniania wody.	I	I
		3. Zagospodarowanie terenów wokół zbiorników wodnych.	III	II
		4. Oczyszczenie zbiorników wodnych.	II	II
		5. Budowa zbiorników retencyjnych.	I	I
		6. Termomodernizacja obiektów.	I	II
II.3 Wsparcie w zakresie realizacji prywatnych inwestycji pozwalających na	II.3.1 Realizacja działań wspierających mieszkańców	1. Opracowanie i realizacja programu usuwania wyrobów zawierających azbest	II	II
		2. Wspieranie mieszkańców w zakresie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków w warunkach uzasadnionych ekonomicznie i technologicznie.	II	II

ochronę i zachowanie środowiska naturalnego	w realizacji inwestycji pro-środowiskowych	3. Wspieranie mieszkańców w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii poprzez edukację, propagowanie korzyści wynikających z instalowania odnawialnych źródeł energii oraz pomoc mieszkańcom Gminy Stąporków w pozyskaniu środków na sfinansowanie inwestycji.	II	I
		4. Wspieranie mieszkańców w zakresie wymiany tradycyjnych źródeł ciepła na źródła niskoemisyjne oraz wykorzystujące OZE – edukacja, pomoc w pozyskaniu środków.	II	II
		5. Wspieranie inwestorów w realizacji inwestycji związanych z odnawialnymi źródłami energii poprzez edukację, propagowanie korzyści wynikających z instalowania odnawialnych źródeł energii oraz pomoc przedsiębiorcom Gminy Stąporków w pozyskaniu środków na sfinansowanie inwestycji.	II	I
		6. Przeciwdziałanie inicjatywom zagrażającym środowisku naturalnemu, w tym weryfikacja inwestycji pod względem wpływu na środowisko.	I	I
OBSZAR III SPOŁECZEŃSTWO				
III.1 Rozwój infrastruktury i działań z zakresu przemysłu czasu wolnego	III.1.1 Rozwój infrastruktury przemysłu czasu wolnego	1. Budowa/ rozbudowa/ przebudowa/ remont/ modernizacja/doposażenie budynków pełniących funkcje kulturalne i ich otoczenia.	II	I
		2. Budowa rozbudowa/ przebudowa/ remont/ modernizacja/doposażenie placów zabaw i miejsc rekreacji i integracji społecznej.	II	I
		3. Budowa/ rozbudowa/ przebudowa/ remont/ modernizacja/doposażenie obiektów sportowych.	II	I
	III.1.2 Wspieranie inicjatyw z zakresu przemysłu czasu wolnego	1. Wspieranie współpracy pomiędzy gminą, mieszkańcami, przedsiębiorcami, organizacjami społecznymi działającymi w obszarze sportu w celu kreowania spójnej oferty sportowo-turystycznej, w tym realizacja imprez o różnym zasięgu (gminny/ międzygminny/ wojewódzki itd.), tworzenie kalendarza imprez, obejmowanie patronatu nad wydarzeniami.	III	II

		2. Wspieranie i promowanie inicjatyw oddolnych w zakresie rozwijania działających i budowania nowych stowarzyszeń/ klubów/ fundacji itp. w celu tworzenia oferty zagospodarowania czasu wolnego dla mieszkańców.	III	II
		3. Wspieranie i promowanie inicjatyw oddolnych w zakresie współpracy międzypokoleniowej, angażowania młodzieży do udziału w życiu społecznym i publicznym gminy.	III	II
III.2 Rozwój społeczeństwa informacyjnego, w tym rozwój e-usług	III.2.1 Zwiększenie dostępności informacji poprzez rozwój e-usług	1. Informatyzacja obiektów samorządowych oraz użyteczności publicznej.	I	I
		2. Zwiększenie dostępności lokalnych urzędów w zakresie e-administracji oraz e- usług.	I	I
	III.2.2 Rozwój oferty w zakresie podnoszenia kompetencji kluczowych	3. Rozwój oferty zajęć dodatkowych dla dzieci i młodzieży.	III	II
		4. Rozwój oferty dostosowującej podnoszenie kompetencji kluczowych na rynku pracy.	II	II
III.3 Rozwój infrastruktury z zakresu usług publicznych i bezpieczeństwa publicznego	III.3.1 Poprawa warunków instytucjonalnych jakości kształcenia i zagospodarowania czasu wolnego	1. Budowa/ rozbudowa/ przebudowa/ remont/ modernizacja/ doposażenie budynków użyteczności publicznej – przedszkoli/ szkół/ ośrodków zdrowia/ świetlic środowiskowych/ remiz strażackich, w tym w zakresie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, likwidacją barier.	I	I
		2. Budowa/ rozbudowa/ przebudowa/ remont/ modernizacja sieci dróg wewnętrznych/gminnych/powiatowych/krajowych na obszarze gminy.	I	I
	III.3.2 Poprawa stanu infrastruktury w zakresie dostępności komunikacyjnej i bezpieczeństwa	3. Budowa/ rozbudowa/ przebudowa/ remont/ modernizacja miejsc parkingowych.	I	II
		4. Budowa/ rozbudowa/ przebudowa/ remont/ modernizacja chodników/ ciągów pieszych/ poboczy.	I	I

		4. Budowa/ modernizacja oświetlenia ulicznego.	II	II
		5. Współpraca i interwencja w zakresie zwiększenia zewnętrznej dostępności komunikacyjnej gminy pod względem infrastrukturalnym.	III	II
		6. Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym ze szczególnym uwzględnieniem ruchu pieszego przy szkołach i przedszkolach.	I	I
III.4 Wspieranie działań profilaktycznych i poprawiających bezpieczeństwo publiczne	III.4.1 Rozwój usług z zakresu działań profilaktycznych i edukacyjnych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	1. Współpraca w zakresie zwiększenia zewnętrznej dostępności komunikacyjnej gminy w zakresie dostosowania rozkładu jazdy do potrzeb mieszkańców gminy.	II	I
		2. Współpraca ze służbami bezpieczeństwa w zakresie prewencji/ edukacji/ profilaktyki mieszkańców.	II	II
		3. Organizowanie oraz wspieranie akcji oraz programów profilaktycznych, badań i konsultacji medycznych dla mieszkańców.	II	II
		4. Realizacja zadań z zakresu polityki socjalnej, w tym mieszkalnictwa socjalnego oraz wspierania osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	I	I
		5. Realizacja działań z zakresu dostosowania polityki społecznej do sytuacji demograficznej, w tym sytuacji związanej ze starzeniem się społeczeństwa.	I	I
		6. Wsparcie i aktywizacja osób niepełnosprawnych, w tym wyrównywanie szans w dostępie do edukacji oraz rynku pracy, a także likwidacja barier architektonicznych.	I	I
		7. Budowa / modernizacja mieszkań komunalnych i socjalnych.	I	II

Źródło: Opracowanie własne

Miernikiem realizacji Strategii, a zatem rezultatów planowanych działań są wskaźniki, które stanowią weryfikowalny i mierzalny element rozwoju. Wskaźniki procesu rozwoju pokazują rzeczywiste efekty działań w odniesieniu do stanu bazowego oraz pozwalają na bieżąco weryfikować proces wdrażania działań wynikających ze Strategii.

Wskaźniki przypisano celom strategicznym, szczegółowo zostały opisane w tabeli 3.

Tabela 3 Wskaźniki realizacji Strategii

Cel strategiczny	Wskaźnik	Miara
I.1 Wykorzystanie walorów turystycznych obszaru	Udział i reprezentacja Gminy Stąporków w turystycznych portalach, targach itp.	Szt. [ilość wydarzeń]
	Przynależność do międzygminnych stowarzyszeń/ związków itp. w zakresie wspólnej promocji turystycznej	Szt. [ilość stowarzyszeń/ związków do których przynależy gmina]
	Współpraca z podmiotami branży turystycznej na szczeblu regionalnym, krajowym, międzynarodowym oraz punktami informacji turystycznej w celu efektywnej dystrybucji oferty	Szt. [liczba podmiotów z którymi współpracuje gmina]
	Liczba zabytków/ mogił/ miejsc pamięci narodowej, które zabezpieczono i/lub poddano renowacji	Szt.
	Liczba wybudowanych/ rozbudowanych/ przebudowanych/ wyremontowanych/ zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej	Szt.
	Liczba opracowanych i/lub zaktualizowanych planów zagospodarowania przestrzennego	Szt.
	Liczba spotkań/ konsultacji z mieszkańcami w celu wsparcia w zakresie rozwoju turystyki/ budowania marki	Szt. [ilość wydarzeń]
II.1 Tworzenie warunków do rozwoju przedsiębiorczości	Liczba nowych i rozbudowanych istniejących terenów inwestycyjnych, w tym kompleksowe uzbrojenie terenu pod działalność gospodarczą	Szt.
	Liczba wybudowanych/ rozbudowanych/ przebudowanych/ wyremontowanych/ zmodernizowanych/ wyposażonych placów targowych	Szt.
	Liczba szkoleń/ warsztatów w zakresie pozyskiwania finansowania działalności gospodarczej ze środków UE, funduszy pożyczkowych, LGD itp.	Szt. [ilość wydarzeń]

II.2 Poprawa stanu infrastruktury w zakresie zachowania walorów środowiskowych obszaru	Liczba inwestycji infrastrukturalnych z zakresu ochrony i zachowania terenów cennych przyrodniczo	Szt.
	Liczba wybudowanych/ rozbudowanych / zmodernizowanych stacji uzdatniania wody	Szt.
	Liczba inwestycji przy zbiornikach wodnych	Szt.
	Liczba obiektów poddanych termomodernizacji	Szt.
II.3 Wsparcie w zakresie realizacji prywatnych inwestycji pozwalających na ochronę i zachowanie środowiska naturalnego	Liczba spotkań/ szkoleń/ warsztatów/ konsultacji z mieszkańcami w zakresie realizacji inwestycji pro-środowiskowych	Szt. [ilość wydarzeń]
III.1 Rozwój infrastruktury i działań z zakresu czasu wolnego	Liczba wybudowanych/ rozbudowanych/ przebudowanych/ wyremontowanych/ zmodernizowanych/ wyposażonych budynków pełniących funkcje kulturalne/ placów zabaw/ miejsc rekreacji i integracji społecznej/ obiektów sportowych	Szt.
	Liczba działań w celu stworzenia kreowania spójnej oferty sportowo-turystycznej, w tym realizacja imprez o różnym zasięgu (gminny/ międzygminny/ wojewódzki itd.), tworzenie kalendarza imprez, obejmowanie patronatu nad wydarzeniami	Szt. [ilość wydarzeń]
	Liczba działań z zakresu wspierania i promowania inicjatyw oddolnych w zakresie współpracy międzypokoleniowej, angażowania młodzieży do udziału w życiu społecznym i publicznym gminy	Szt. [ilość wydarzeń]
III.2 Rozwój społeczeństwa informacyjnego, w tym rozwój e-usług	Liczba wprowadzonych e-usług w gminie i jednostkach podległych	Szt.
	Liczba realizowanych projektów z zakresu zajęć dodatkowych dla dzieci i młodzieży oraz podnoszących kompetencje kluczowe na rynku pracy	Szt. [ilość projektów]
III.3 Rozwój infrastruktury z zakresu usług publicznych i bezpieczeństwa publicznego	Liczba wybudowanych/ rozbudowanych/ przebudowanych/ wyremontowanych/ zmodernizowanych/ wyposażonych budynków użyteczności publicznej, w tym w zakresie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, likwidacją barier	Szt.
	Liczba wybudowanych/ rozbudowanych/ przebudowanych/ wyremontowanych/ zmodernizowanych dróg	km

	Liczba wybudowanych/ rozbudowanych/ przebudowanych/ wyremontowanych/ zmodernizowanych chodników/ ciągów pieszych/ poboczy	km
	Liczba inwestycji w zakresie oświetlenia ulicznego	Szt.
III.4 Wspieranie działań profilaktycznych i poprawiających bezpieczeństwo publiczne	Liczba działań w zakresie współpracy ze służbami bezpieczeństwa	Szt. [ilość wydarzeń]
	Liczba działań z zakresu dostosowania polityki społecznej do sytuacji demograficznej, w tym sytuacji związanej ze starzeniem się społeczeństwa	Szt. [ilość wydarzeń]
	Liczba wybudowanych/ zmodernizowanych mieszkań komunalnych i socjalnych	Szt.

Źródło: Opracowanie własne

5. Zgodność celów z aktualnymi dokumentami strategicznymi obejmującymi Gminę Stąporków

Cele strategiczne umieszczone w dokumencie odnoszą się do zidentyfikowanych problemów mieszkańców na obszarze gminy, uwzględniając przy tym kontekst innych dokumentów strategicznych na szczeblu krajowym oraz regionalnym, które również regulują działania w przedmiotowym obszarze. Komplementarność celów wyznaczonych w Strategii z innymi działaniami oraz priorytetami wpływa na skuteczność i efektywność realizacji dokumentu. Zestawienie dokumentów strategicznych wraz z odniesieniem do komplementarności celów przedstawia tabela 4.

Tabela 4 Powiązania celów z dokumentami strategicznymi obejmującymi Gminę Stąporków

Lp.	Program	Misja/Cel/Priorytet/Działanie ³
POZIOM KRAJOWY		
1.	Polska 2030. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju	<p>Obszar Konkurencyjności i innowacyjności gospodarki</p> <p>Cel 1 – Wspieranie prorozwojowej alokacji zasobów w gospodarce, stworzenie warunków do wzrostu oszczędności oraz podaży pracy i innowacji.</p> <p>Cel 3 – Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki.</p> <p>Cel 6 – Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”.</p> <p>Cel 7 – Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska.</p> <p>Obszar Efektywności i sprawności państwa</p> <p>Cel 11 – Wzrost społecznego kapitału rozwoju.</p>
2.	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	<p>Cel 2 Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów.</p> <p>2.2 Regionalna integracja funkcjonalna, wspomaganie rozprzestrzeniania się procesów rozwojowych na obszary poza głównymi miastami oraz budowanie potencjału dla specjalizacji terytorialnej.</p> <p>2.2.4 Wspomaganie rozwoju specjalizacji terytorialnej.</p> <p>Cel 3 Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.</p>

³ Zapisy w tabeli przytoczono w niezmienionej formie.

		<p>Cel 4 Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski.</p> <p>4.6 Zmniejszenie obciążenia środowiska powodowanego emisjami zanieczyszczeń do wód, atmosfery i gleby.</p>
3.	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	<p>Cel główny: Głównym celem polityki regionalnej jest efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzennym.</p> <p>Cel szczegółowy 1</p> <p>1.1. Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo – wschodnia Polska oraz obszary zagrożone marginalizacją.</p> <p>1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych.</p> <p>1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów.</p> <p>Cel szczegółowy 2</p> <p>2.1 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego.</p> <p>2.2. Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym.</p> <p>Cel szczegółowy 3</p> <p>3.2. Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym.</p> <p>3.3. Poprawa organizacji świadczeń usług publicznych.</p>
POZIOM REGIONALNY		
4.	Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego 2030+	<p>Cel operacyjny 1.1 Zwiększenie konkurencyjności i innowacyjności świętokrzyskiej gospodarki</p> <p>1.1.2. Zapewnienie kapitału dla rozwoju przedsiębiorstw, w szczególności w oparciu o Świętokrzyski Fundusz Rozwoju.</p> <p>1.1.3. Poprawa warunków do inwestowania.</p> <p>1.1.4. Rozwój sfery B+R oraz transfer wiedzy i technologii do gospodarki szczególnie w obszarze regionalnych inteligentnych specjalizacji.</p> <p>Cel operacyjny 1.2. Kompetentne kadry dla gospodarki i regionu</p> <p>1.2.3. Budowa kompetencji kluczowych na każdym etapie kształcenia oraz we wszystkich grupach wiekowych.</p> <p>1.2.4. Promocja i wsparcie uczenia się przez całe życie, w tym w celu zwiększenia kompetencji cyfrowych.</p> <p>Cel operacyjny 1.3. Wsparcie procesu transformacji kluczowych branż gospodarki regionu</p>

		1.3.3. Wzrost potencjału turystycznego regionu w oparciu o walory uzdrowiskowe, dziedzictwo kulturowe i środowisko naturalne sprzyjające rozwojowi turystyki prozdrowotnej.
--	--	---

Źródło: opracowanie własne

6. Wdrażanie i finansowanie

Proces wdrażania dokumentu to przedsięwzięcie złożone, polegające na stałej komunikacji z otoczeniem oraz rozpoznania informacyjnego. Komunikacja opierać się będzie na pozyskiwaniu obiektywnej informacji dotyczącej przebiegu wdrażania, skutków, a także publicznego odbioru.

Za wdrażanie założeń Strategii odpowiedzialny będzie Burmistrz Stąporkowa. Rada Gminy będąca instytucją kontrolną i uchwałodawczą będzie mieć za zadanie analizowanie i zatwierdzanie wniosków o zmianę/aktualizację dokumentu, akceptację sprawozdań z realizacji Strategii oraz uwzględnianie zadań zaplanowanych do realizacji przy przyjmowaniu budżetu gminy oraz wieloletnich planów inwestycyjnych lub innych dokumentów strategicznych o znaczeniu lokalnym. Wszystkie informacje dotyczące stanu realizacji Strategii będą przekazywane zainteresowanym, a w szczególności mieszkańcom gminy, za pośrednictwem strony internetowej Urzędu Gminy Stąporków oraz podczas spotkań z różnymi grupami społecznymi, m.in. z mieszkańcami, organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorcami

Głównymi źródłami finansowania Strategii będą:

1. Wewnętrzne środki publiczne, w tym środki własne gminy.
2. Zewnętrzne środki publiczne, w tym:
  - a) fundusze zewnętrzne, będące w dyspozycji poszczególnych instytucji publicznych i organów władzy centralnej,
  - b) inne programy, w ramach których dystrybuowane są środki finansowe UE,
  - c) środki zewnętrzne, których dysponentami są inne podmioty i instytucje.

Pełna realizacja założonych celów strategicznych i operacyjnych wynikających ze zdefiniowanych problemów będzie możliwa jedynie w przypadku skutecznego pozyskiwania dodatkowych źródeł finansowania w postaci źródeł zewnętrznych. Aby zatem zwiększyć wydajność inwestycyjną gminy i skutecznie realizować wyznaczone zadania rekomendowane jest aplikowanie o środki unijne lub pochodzące z alternatywnych źródeł.

7. Monitoring i ewaluacja

Monitoring i ewaluacja w planowaniu strategicznym, to narzędzia, dzięki którym można weryfikować poprawność wdrażania założeń dokumentu oraz efektywność działań. Stanowią narzędzia kontroli i weryfikacji założonych na etapie planowania rezultatów.

Monitoring to śledzenie postępów lub ich braku, w procesie realizacji zadań. Ma funkcję informacyjną, która pozwala na podejmowanie ewentualnych działań korygujących. Celem monitoringu jest kontrola rzeczowa, finansowa lub rzeczowo-finansowa, która uwidacznia konieczność wprowadzania zmian w dokumencie i jego modyfikacji. Monitoring niniejszej strategii polegać będzie na szukaniu odpowiedzi na pytania:

- Czy podejmowane działania prowadzą do zaplanowanych rezultatów?
- Czy założenia działań wymagają przeformułowania?
- Czy osiągnięte rezultaty prowadzą do osiągnięcia założonych celów strategicznych i operacyjnych?

Dane pozyskiwane w ramach monitoringu są podstawą do przeprowadzenia ewaluacji, której celem jest poprawa jakości, skuteczności i spójności realizacji Strategii w odniesieniu do konkretnych problemów gminy z jednoczesnym uwzględnieniem celu strategicznego podejmowanych działań.

Ewaluacja to sprawdzanie czy w wyniku podejmowanych w ramach wdrażania strategii działań powstały spodziewane rezultaty oraz czy te rezultaty przełożyły się na realizację wyznaczonych celów. Ewaluacja niniejszej Strategii prowadzona będzie:

- na bieżąco – instrument obserwacji prowadzonej przez Zespół ds. realizacji Strategii, który będzie przygotowywał sprawozdanie z realizacji Strategii co najmniej 1 raz w roku, za rok poprzedni do końca czerwca roku bieżącego;
- w połowie okresu realizacji – instrument, który posłuży do oceny czy wymagana jest aktualizacja dokumentu;
- na zakończenie realizacji Strategii – służąca ocenie zgodności i efektywności zrealizowanych działań w ramach Strategii z założeniami i celami przyjętymi w niniejszym dokumencie.

Każdy z etapów ewaluacji przeprowadzony zostanie w celu określenia rzeczywistych efektów zrealizowanych zadań zapisanych *Strategii Rozwoju Gminy Stąporków na lata 2016-2027* w oparciu o 5 kryteriów:

- skuteczności – pozwala określić, czy zostały osiągnięte cele Strategii założone na etapie programowania;

- efektywności – pozwala ocenić poziom ekonomiczności Strategii;
- użyteczności – pozwala ocenić zgodności celów Strategii z faktycznymi problemami i potrzebami grupy docelowej;
- trafności – obrazuje do jakiego stopnia cele Strategii odpowiadają potrzebom wskazanym do danego obszaru;
- trwałości – pozwala określić na ile można się spodziewać, że pozytywne zmiany wywołane oddziaływaniem Strategii będą trwać po jej zakończeniu.

Wykorzystanie narzędzi monitoringu i ewaluacji pozwoli na określanie aktualności dokumentu w odniesieniu do zmiennych warunków i okoliczności wewnętrznych i zewnętrznych gminy. Posłużą do podjęcia decyzji o konieczności ewentualnego reagowania w sytuacji zmian wpływających na wagę i prawdopodobieństwo realizacji założeń.

8. Ocena wpływu na środowisko

DO UZUPEŁNIENIA PO PRZEPROWADZENIU OOS

Podsumowanie

Spis rysunków

Rysunek 1 Obszar rewitalizacji Gminy Stąporków	16
Rysunek 2 Drzewo problemów.....	22
Rysunek 3 Drzewo celów.....	23
Rysunek 4 Misja Gminy Stąporków	24

Spis tabel

Tabela 1 Analiza SWOT dla obszaru Gminy Stąporków.....	17
Tabela 2 Cele i zadania	29
Tabela 3 Wskaźniki realizacji Strategii.....	35
Tabela 4 Powiązania celów z dokumentami strategicznymi obejmującymi Gminę Stąporków	38

Bibliografia

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Stąporków na lata 2017–2023.

Ustawa z dnia 28 lipca 2005 o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1301).